

ДАОСКИ БИЗНЕС РЕШЕНИЯ

Валери Иванов

Кунфу център „Сюангуей“, България

TAOIST BUSINESS SOLUTIONS

Valeri Ivanov

Kung Fu Center “Xuanguai”, Bulgaria

Abstract: Nowadays we no longer consider it necessary to look for evidence that we cannot find one unambiguous and generally-accepted truth that explains the phenomena we observe around us and within us. Man, standing on the edge, is simultaneously inclined to bring about his own destruction and making an unartful attempt to follow the thin contour of the outline made by the order that is hidden within the chaos. We need not be confused by the fact that science is just arriving at the discovery of that outline. This does not mean that man has not always felt that outline’s challenge through his entire existence.

Business, being a small but increasingly important part of human interaction, is becoming aware of the challenges of its own complexity. Just as any other science, the conception and theory of business management have reached the unknown, the risky and the uncertain, which are difficult notions to describe, let alone control or understand.

Every manager is expected to make decisions in the apparent complexity of this environment and in its increasingly perceivable indefiniteness. If we think that these decisions are mostly intuitive, then the hidden reason why this intuition is present, and the almost intangible way in which it acts and can be used, have most probably been a subject of examination since ancient times. It is interesting to explore them as the roots of the Daoist understanding of the world and examine the text of *Tao te Ching*.

Keywords: business solutions; complex system; uncertainty; risk management; Taoism

Всички сме свидетели, че съвременните условия поставят мениджмънта на бизнеса днес пред **предизвикателството да взема решения** при управлението на **комплексни системи в комплексна среда** и това се случва най-малкото при наличието на поне два фактора:

– Осъзната необходимост от **управление на рисковете** за бизнеса като системна организираност и функционалност и

– Осъзната необходимост от достатъчна степен на **адекватност и адаптивност към измененията** при постигане на съответствие между вътрешната и външната за системата среда.

Както виждаме, и двете условия поставят ограничението и изискването за **осъзнаване на необходимостта**. Това осъзнаване има качеството на наситено усещане за реалността. То е толкова непосредствено и живо, че актуалният стрес от неговото преживяване е способен да разруши човека, въпреки неговата удивителна устойчивост като организъм. Заплахата по отношение на самото съществуване:

- сетивно;
- мисловно-интелектуално;
- емоционално-психическо;
- жизнено-активно или дори
- материално-присъствено

сякаш е надвиснала с неподозирана сила върху човечеството. Тя все по-уверено го води към неговото саморазрушение по начин, който ни се струва, че предишните поколения едва ли са си представляли. Особено характерно изглежда това за хората, занимаващи се с бизнес, с неговото управление – цялостно или дори на част от него. Хора, живеещи на ръба на вълната от противоречия и конфликти, под напора на безкрайните преливащи или пресъхващи потоци в организацията на:

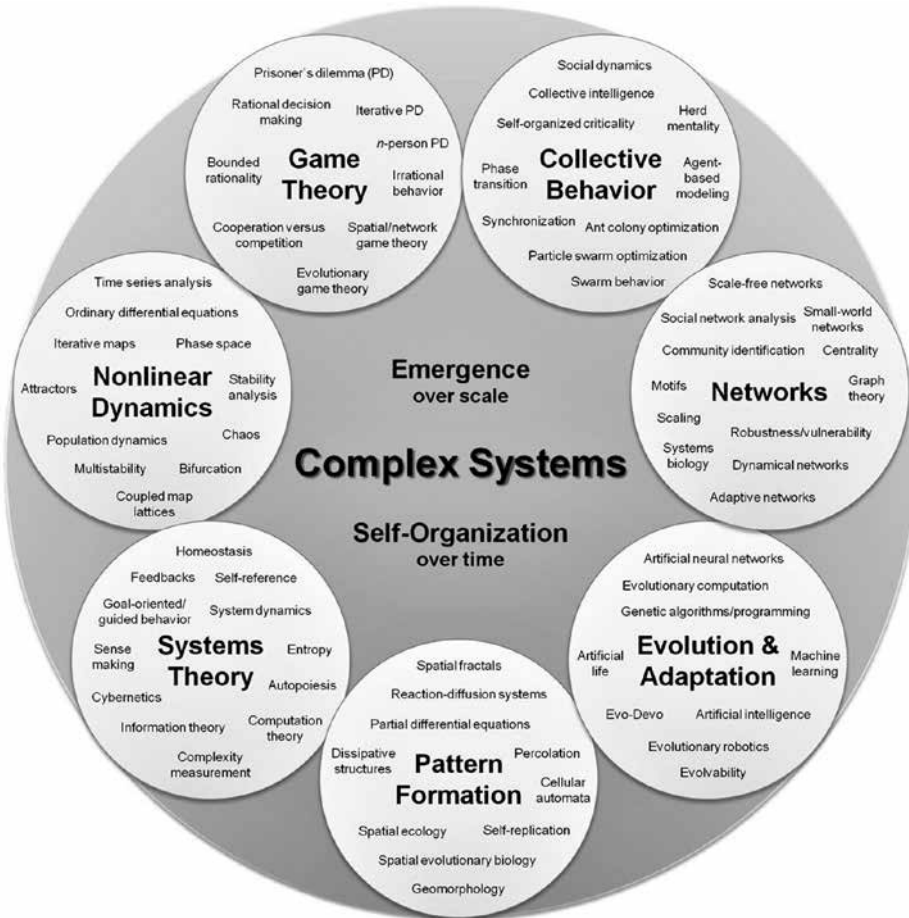
- информация;
- документи;
- финасово,
- изпълнителско и
- материално осигуряване.

Тази поне привидно подредена организираност е необходима не само за възприемане и разбиране на света, на ситуацията, в която присъстваме, но също така и за опита ни по принцип да съществуваме в нея, и то адекватно, съответно на нея. Така съвременната наука за управлението достига до идеята за комплексност на средата и на системата, която претендира да се справи с нейната организация. И установява, че комплексността е качество на средата, намиращо се на границата на непознатото. И част от това непознато е познаваемо – има възможност да опознаем, както „в светлината на насочено пред нас фенерче в тъмното“. А друга част е просто непознаваема и ние никога няма да знаем нищо за нея. За наше успокоение трябва да се примирим с тази непознаваема част и винаги да я допускаме в своето съществуване. Да си даваме сметка за нея, като бъдем

малко по-сензитивни за нейното съществуване. Дали тази непознаваема част е Бог или Дао – само мениджърите могат да споделят.

В света на бизнеса комплексността на системната организация се представя често с опит за моделиране, без ясни разграничения и концепции, в които тези разграничения и определения са по-скоро хипотетични. Теорията за съвременната наука за бизнес управлението се опитва да конструира своята версия за света в поне седем аспекта, представени тук във Фиг. 1. В опита си да определи характеристиките на комплексността,

*Visual, organizational map of complex systems broken into seven sub-groups.
Created by Hiroki Sayama, D.Sc., Collective Dynamics of Complex Systems (CoCo)
Research Group at Binghamton University, State University of New York.*

Фиг. 1: Нагледно представяне на характеристиките в организацията на комплексните системи, обособени в седем подгрупи

тази добила популярност схема поставя всяка организирана система в разглеждането и от страна на:

- Теория на игрите;
- Колективно (групово) поведение;
- Работа в мрежа;
- Еволюция и адаптиране;
- Формиране на модели;
- Системна теория;
- Нелинейна динамика.

При цялата тази обозрима сложност процесът на управление се сблъсква със задължаващата необходимост от вземане на решения. Не едно или няколко, а непрекъснато и постоянно, по много наведнъж, сега! Ще трябва да се съгласим, че това е „малко изнервящо“, ако не и почти невъзможно и непостижимо. Но бихме се лъгали, ако си мислим, че тази невъзможност е от вчера и само ние сме се срещали с нея. И предложението ни е да си позволим да погледнем в китайската книга за Дао и Дъ – Дао дъ дзин, събрала постулати от няколко хиляди години.

Дао дъ дзин

Част 16

Достигането на празнотата е граница;
Задържането в центъра е съкровеност.
Десетте хиляди неща вкупом се надигат,
От тази граница на съкровеност
наблюдавам тяхното завръщане.

....

Познаването на неизменността е всеобхватност

....

небесното е Дао.

Дао е пребъдването

До края на дните не сполита беда.

(Куцарова 2019, 127)

Решенията на мениджъра се случват на **границата на усещането за несигурност** при съпоставяне ограниченията на ресурсите като собствени способности и предоставени от средата възможности. Това съотношение пространствено бихме изразили като повече или по-малко,

наличие или липса на сигурност. То представлява прецизно отношение, което се развива в граничността, определяща нашето съществуване в **не-СИГУРНОСТТА**, на нашата:

- Отправна точка/център и цел/посока (обозначеност)
- Равновесие (проследимост)
- Баланс (определимост)
- Стабилност (обхватност)
- Устойчивост (изменчивост)

Това съотношение се развива многопластово и многоизмерно като качество в субективните ни:

- Възприятия (**виртуална реалност**)
- Мислене (интелект)
- Емоции (психика)
- Жизненост (активност)
- Присъствие (**материална реалност**)

Дао дъ дзин

Част 14

Вглеждаш се, без да съзираш –
нарича се невидимо.
Вслушваш се, без да чуваш –
нарича се безмълвно.
Посягаш, но не го улавяш –
нарича се нематериално.
Трите не могат да бъдат разгадани,
така се сливат в едно.
Едно, над което не е светло,
под което не е тъмно.
Безкрайно като плетеница и неназовимо –
завръща се обратно към всеотсъствието.

(Куцарова 2019, 114)

Несигурността и изменчивостта са предмет на наблюдение и изследване в Даоизма едновременно с търсене на решения за тяхното непосредствено и чисто практично насочено разбиране и употреба. И тъй като

човек винаги и по всяко време на своето развитие в обществото е усещал напрежението на тази многопластовост и многопосочност, той е търсил решения, осигуряващи неговото лично усещане за сигурност в силно изменчивата среда на съществуване.

За да се върнем към бизнеса, решения се изискват както при увеличаване на усещането за комплексна сложност, така и при опростяването като ограничаване на комплексността до опростени, но унифицирани модели. Движението винаги е двупосочно. То едновременно протича както по отношение на субективното и обективно присъствие във взаимодействието на средата – вътрешна и външна, така и по отношение на усложняването или опростяването на това взаимодействие като система, способна да бъде управлявана. Поради ограниченията в обема на тази статия, тук можем да отбележим само два признати и често използвани инструмента на стратегическото мислене в управлението на бизнес организацията – SWOT анализа и SMART целите.

Накратко, SWOT представлява техника за оценка на четири аспекта в дейността и е широко използван инструмент за анализ в управлението на бизнеса. При SWOT анализа се извършва съпоставка на „силни страни“, „слаби страни“, „възможности“ и „заплахи“ в границите на взаимодействие със средата. Този анализ съчетава характеристики на вътрешната среда или качество и способности на организацията с характеристики на възможностите, предоставяни от нейната ззаобикаляща, външна среда. SWOT анализът илюстрира и подготвя преценката по начин, който позволява да се възползвате максимално от това, което имате, с осигуряване на най-подходящото за ситуацията решение за вашата организация. Ползването на тази рамка също позволява да се направи преценка как да се намалят шансовете за неуспех, като се установи какво ни липсва и се елиминират опасностите, които иначе биха ни изненадали. Този инструмент често се оказва в основата и позволява създаването на стратегия, която да да позволи успешно позициониране и конкуриране на организацията на свойствения за нейния бизнес пазар.

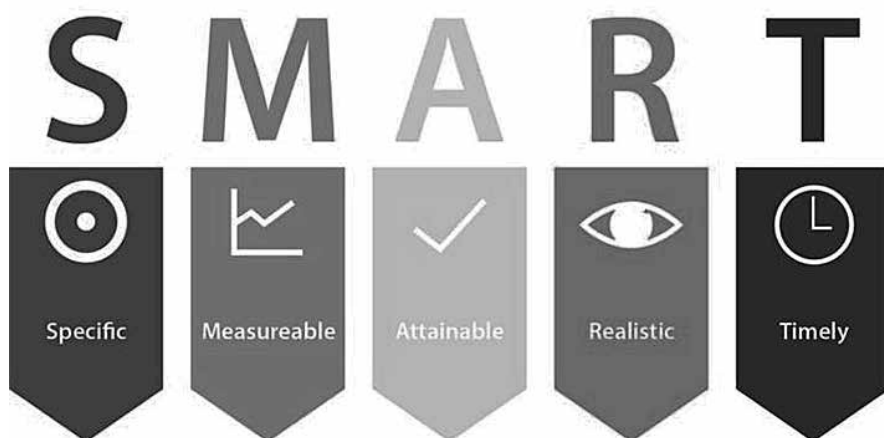

Фиг. 2: SWOT анализ

От своя страна SMART е съкращение в наименованието на бизнес инструмент, който дава възможност за планирано насочване и поставяне на ясни и достижими цели. Всяка една от тези цели следва да отговаря на характеристиките да бъде:

- Специфична и конкретна;
- Измерима;
- Постижима;
- Подходяща;
- Ограничена във времето.

SMART е ефективен инструмент, който осигурява яснота, фокус и мотивация, от които се нуждаете, за да постигнете вашите цели. Този инструмент може да подобри способността ви да стигнете до практическа реализация на целите си, като ви насърчи да ги дефинирате и да проектирате пътя, който ще ви отведе до това в обозрими и предвидими рамки. Поставянето на SMART цели е лесно за използване от всеки и навсякъде, без да е необходимо специализирано обучение. Въпреки това, в практиката се достига до различни тълкувания на SMART, което означава, че този инструмент може да загуби своята ефективност или да бъде разбран погрешно. Някои изследователи твърдят, че SMART инструментът не работи добре за дългосрочни цели, тъй като му липсва гъвкавост, докато други имат предубеждения към него, като твърдят, че може да задуши креативността.

Фиг. 3: SMART цели

В критиките си и към двата инструмента изследователите достигат до належащата нужда от непрекъснато осъвременяване и актуализация на данните поради нарастващата изменчивост в характеристиките и условията на средата, както вътрешна за организацията, така и външна – в околната за нея среда. Простите инструменти са удобни и изчерпателни за управление на прости системи. Увеличаващата се сложност на средата прави тези инструменти сравнително опростяващи реалността и поради това не особено отговарящи на нейните условия. Възникват грешки и несъответствия в оценката, неадекватност в решенията и трудности при тяхното прилагане. Естествено, това увеличава вероятността за непостигане на поставените пред организацията цели или, казано на съвременен език, увеличава несигурността за организацията и рисковете за нейната дейност, развитие и дори съществуване. Така съвременният свят достига до осъзнаване на комплексността в бизнеса като такава степен на сложност на системата, която поставя самото нейно съществуване на границата на невъзможност за определяне и разбиране, непредвидимост, непредсказуемост, неспособност за отразяване, както съответната за тях несигурност.

Когато се опитва да управлява тези състояния на организацията в нейната среда, науката за управлението в бизнеса неизбежно достига до допускане на това ниво на неопределеност. Тя се опитва да го доведе до възприятията и осъзнаването на мениджърите и ръководителите на бизнеса като неизменна и дори естествено присъстваща част от тяхното ежедневие. Тук бихме насочили вниманието си към една съвременна платформа, която се опитва да пресъздаде и подреди в подходящ за възприемане модел нарастващата комплексност на бизнес системите и тяхната среда.

По същността си Cinefin®framework представлява платформа за осмисляне на света (Бакърджиев 2017, 54). Кинефин (Cinefin) е уелска дума, която означава съчетание на външни и вътрешни фактори и условия на средата, в която присъстваме и чието взаимодействие не можем да разберем. Платформата представя „начинът, по който ние хората избираме едно измежду множеството възможни обяснения на сетивни или други входни данни, така че да постигнем съгласуване на нашите възприятия с действителността, с цел да можем да действаме така, че да повлияем или да реагираме на света около нас“ (Бакърджиев 2017, 54). Cinefin предоставя модел за управление на комплексни системи в комплексна среда. В своето практическо приложение в управлението на бизнеса системата се нуждае от прости и лесни инструменти за ежедневна употреба. За да не бъдат те ограничени, е добре да допускат присъствието на непознатото и непознаваемата част от него. Това предполага качеството на непрекъсната изменчивост за придобиване на своевременна и уместна адекватност в приспособяване съответствието на средата при определяне на системата като единно цяло.

Фиг. 4: Концепцията на Cinefin framework

Ако се обърнем отново към Книгата за Дао и Дъ, бихме прочели следния абзац, сякаш написан като характеристика на управляващия ме-

ниджър в съвременния бизнес, поставен пред ежедневната необходимост за вземане на неотложни решения в комплексна среда.

Дао дъ дзин **Част 15**

... колеблив и несигурен,
все едно пресича река през зимата;
все едно обкръжението му крие заплаха;
благопристоен, все едно е нечий гост;
недоближим като разломяващи се ледове;
монолитен като дървесен ствол;
вихрещ се като самия хаос.

А който може посредством разбъркване да утаи –
постепенно ще настъпи избистряне.

Който може посредством пасивност да задвижи –
постепенно ще настъпи пораждање.

(Куцарова 2019, 119)

Сякаш, без да искаме, достигаме отново до въпроса: Как все пак да вземаме решения? Или по-скоро, как да достигаме до тях, как да ги откриваме и намираме? Отговорът, предложен от последователите на Дао, би бил в смисъл, че самото решение не се взема, то не се достига, а само може да бъде намерено или открито, или още по-точно – решението се открива само, сякаш от само себе си. То представлява неизменна част от проблема, от пречката, от ограничението. Решението е пътят, който следваш, а не пространството, което завладяваш и притежаваш. Решението се случва непрекъснато и навсякъде. То се състои в нашето определяне на действителността такава, каквато е.

В овладяването на несигурността в даоските практики енергията преминава през осигуряването на:

- отправна точка и център, цел и посока;
- равновесие на линията по всяко направление;
- баланс на плоскостта във всяка равнина;
- стабилност на структурата във всеки пространствен обем;
- устойчивост и актуализация, адекватно на настъпващите изменения.

Тези нива носят адекватно ниво на сигурност по отношение на промените на структурата, функционалността и качеството на взаимно-

отношенията във всяка една система, а при необходимост и за нейната трансформация. След като разбирането за бизнес управлението е достигнало до същото, възможно ли е системното прилагане на даоския подход в бизнес отношенията и тяхното управление?

Управлението, или мениджмънтът, се състои основно в създаването на ред, проследяване, контрол, планиране и осигуряване на постигането на поставените цели и задачи. То обхваща целия процес на бизнеса в съществуването на неговото структуриране и функциониране. Тези процеси протичат ежедневно и ежещастно, многопластово и многоизмерно, развиват се в неподозирана посока като нишки, равнина като плоскост, и обхват като обем на динамично взаимодействие и промяна между различни елементи на средата – фактори, условия, връзки, отношения, зависимости, събития... и техните изменения. Очевиден елемент за това ежедневие е и ръководството и вземането на решения. Вземането на тези решения е свързано с поемане на отговорност, с нагърбването с последиците от това решение и промяна на курса, с целия диапазон на възникнал ефект в резултат на това решение, на неговото вземане или невземане. Ние не можем да избягаме от това, очертало се сякаш от само себе си, място на избор. Дори когато разсейваме силата на решенията, тежестта на техните последици, диверсифицираме и разпределяме самите тях или ефекта от нашия избор, то остават отговорностите, които отново се прехвърлят върху нас, независимо че понякога решенията са взети от нашите пълномощници или трети за тези отношения лица.

Даоският подход, може би малко нескромно, предлага освобождаване от бремето на вземане на решения и техните последици. Това изглежда като освобождаване от отговорност, но всъщност именно поради осъзнаването на наличието на такава отговорност във всичко, то представлява разпределяне на тази отговорност по един балансиращ начин, който се случва именно чрез недействие или чрез „невземане“ на решение. Решението се открива по естествен начин чрез натрупване на своя потенциал (от енергия) за намиране на изход, на врата за преминаване отвъд проблема или пречката, която е застанала по пътя на потока, процеса на достигане на целта. Силата на този процес е във влаганите ресурси, тяхното поддържане и стабилно, устойчиво наблюдение и актуализиране, което представлява самият мениджмънт. Решението се взема чрез естествено преливане на натрупаната от проблема енергия в създадените от него възможности по един насочващ се от способностите, умерен и овладящ начин. Оценката присъства в момента на пораждаване на проблема, на явленията, в неговото проявяване. Самата пречка, задържането на енергията, поражда въпроса като своеобразно съпротивление в протичането на си-

лата. Оценката е спонтанна и независима от аргументацията. Тя е да или не, още преди да сме се замислили за отговора.

В ежедневието на бизнеса като естествен процес едва след вземането на решение идва време за неговото аргументиране и обосновка. Аргументите са нещо, с което можем да обосновем и подкрепим с „доказателства“ всяко взето решение, но самото му вземане често е съвсем несъзнателно или подсъзнателно, като то се е случило преди това на основата на простото възприемане на непълна и необработена, или поне частично обработена информация.

Активността при вземането на решение възниква със самото настъпване на впечатление по формирането на решение, като преминава през неговата обосновка, което е задържащ процес на нашата вече породена и възникнала реакция на оценка. Процесът на аргументация на решението е настъпване на активен анализ на силните и слаби страни, предимства и недостатъци, способности и възможности, наслагването на други преценки и предишни решения с оценяване възможностите за успех и тежестта на последствията в положителен или отрицателен аспект. Както бихме казали днес „оценка на риска“, най-често възникнала след като решението вече е формирано спонтанно.

Дали съществува, или не, Дао не е предмет на дискусия, а пряка непосредствена връзка с реалността, с нейната естественост. Затова Даоизмът би предоставил следния подход:

- Отчитане и отбелязване на първоначалната оценка – спонтанно харесване или не, плод на чистия субективизъм на нашата позиция и гледна точка;
- Даване на аргументация, технически и структурирани описателни данни, ползвани в аналитичната работа и изследване. Ако липсват, те се набавят с течение на времето, натрупват се достатъчно данни и аргументи за навлизане в спор, подкрепени с факти и обстоятелства, и логически връзки;
- Внимателно напредване в процеса на „протичане на енергията“ в управлението, висока степен на сензитивност към промените, характерни за високорисковото общество и динамичните изменения на средата;
- Поддържане на висока степен на способност за трансформация на възможните отклонения или въздействия и влияния върху самата система;
- Спонтанно напасване на системата, нейните способности и реакции с откритите възможности на средата в резултат на настъпилите в нея изменения;

- Не ни интересуват пречките, а начина, по който бихме ги използвали, не само като преодоляване, но и като ползване на самите тях, все едно не се отнасят за нас, а са наш инструмент;
- Ние само поддържаме готовност, както за това да ги преодоляваме, да преминаваме през отворените възможности, така и да ги ползваме или не.

По отношение на всеки срещнат въпрос, пречка или проблем, възприеман като предпоставка или необходимост от вземане на решение, даоският подход би предложил петте стъпки на:

- Възприемане на ограниченията;
- Изследване на ограниченията;
- Разбиране/осъзнаване на ограниченията;
- Ползване на ограниченията (техните недостатъци и/или преимущества);
- Поддържане на адекватност с настъпилите изменения (готовност и качество на енергията, осигуряваща ни спонтанно следване на предоставените възможности).

Решенията възникват сами, ние не ги носим, а ги намираме, откриваме. Те винаги са присъствали в и/или около самия въпрос като ограничение, пречка, проблем. Ние просто не сме ги забелязвали. Достатъчно е да оставаме отворени за решението, то се появява и се открива без нашата намеса, без нашето очакване и присъствие дори. За откриване на решението е необходимо само достатъчна освободеност на нашата сетивност, за да го възприемем като вече присъстващо или неприсъстващо. Това превръща вземането на решение в пряка и неподправена регистрация на случващото се, преобръщане на вниманието върху него към неговата сянка на отсъствие, осигуряваща баланса в цялостта на всеки проблем, и ползване на вратите според тяхната степен на податливост, пропускливост, отвореност и достъпност.

Лабиринтът на изследването на всеки въпрос е сложен. В крайна сметка той води до поне един отговор или изход. Дори да няма друг изход, задължително има поне един – този, от който сме влезли. Ако той се е затворил, значи лабиринтът е изменчив и в крайна сметка ще го отведе до отваряне на друг или същия изход. Така че, ние просто наблюдаваме и изследваме възможностите, които се откриват пред нас за преминаване. Изучаването на лабиринта е само заради възможността да минем от другата страна – нещо, което сме склонни за забравяме непрекъснато и навсякъде. Така че неговото изследване е просто вървене, придвижване, движение.

Ако оставите жизнеността да се движи спонтанно и само я следвате, тя рядко има свое движение, но всяко движение се превръща в отговор и поради това се превръща в адекватна непосредствена реакция. Ако оставите жизнеността да се движи, тя ще го прави спонтанно и непреднамерено, тъй като това е нейната неподправена същност. Движението е нейното спонтанно и естествено изразяване, нейната вътрешноприсъща черта.

За да бъдем малко по-конкретни, бихме предложили някои диалогични примери от практиката:

Въпрос: Каква система за управление да изберем и да приложим?

Отговор: Задавайки този въпрос, най-вероятно вече имате установена и работеща система. Щом нещо се случва, то създава ред от само себе си при своето случване – просто го отбележете и ще видите каква система използва.

Въпрос: Как и какво трябва да променим, за да се представяме по-добре и по-успешно?

Отговор: Успехът е в ползването на възможностите. Промяната е следствие на напасване с изменените възможности, тя е реакция на отварянето и затварянето на възможности и готовността ни те да бъдат ползвани – това би донесло успех.

Въпрос: Необходимо ли е да се ограничаваме непрекъснато, защото нямаме достатъчно ресурс?

Отговор: Нашето усещане за ресурсите винаги е като за недостатъчни. Началото е начало, независимо от наличието или не на даден ресурс – започваш винаги от там, където си и това, което си. От пространството и времето, които така или иначе не можеш да притежаваш. Не се опитвайте дори да ги притежавате, а ги ползвайте, тогава ще имате целия необходим ресурс от тях. Станете ползватели на ресурсите, а не техен собственик или източник, не техен притежател. Просто управлявайте техния поток, насочвайте ги чрез пространството и времето, които така или иначе са на разположение на всеки, но никой не разполага с тях.

Въпрос: Ако искам да направя нещо...?

Отговор: Искането не е въпрос на решението. Ако искаш, ти вече си взел решение да действаш, независимо от обстоятелствата, факторите и условията, на които това искане не е адекватно. Или си взел предварително решение, че не можеш да изпълниш решението си. И в двата случая

решението не отговаря на средата, иначе просто ще се прояви като нещо ставащо в нея, а не като твоето желание да има нещо, което няма условия да бъде проявено. Дали твоето искане (решение) ще се вмести в средата, е въпрос на проба-грешка и затова то има точно 50 процента вероятност да се случи. Затова имаш точно половин възможност да намериш, да откриеш решение на това как да се случи твоето искане. Но от друга страна, самото възникване на искане вече е намалило шансовете ти наполовина, нали?

Макар и само в няколко примера, при тези въпроси бихме открили разликата между даоския подход на „неправене“ и подходът на правенето, на търсенето, на вземането на решение.

Ако имаме правене, то е породено от искането ни, от желания и стремежи, които най-често не са отговаряли, не са били адекватни със средата, не са били съответни със средата, в която възникват. Те са склонни да експлоатират бъдещето и да изкривяват представите ни за настоящето. Ако използваме алегория, те пред-поставят „каруцата пред магарето“. А магарето не е пригодено да бута тази каруца. Природата му не е устроена така. В съвременния вариант на поговорката спокойно бихме обърнали каруцата в скъпа „лимузина“, докато „магарето“ – в образа на прегарящия от напрежение мениджър или собственик на бизнес, който може само да се опитва да бъде „важен и представителен“, безпомощно ругаейки с „магарешки рев“ на висок глас. Или пък би могъл да се запъне „на моста“, за да му обърнат внимание, защото „и той е човек“!

Ако си позволим да направим заключение, макар че считаме темата за принципно невъзможно да бъде завършена, бихме обобщили някои изводи, в резултат на нашите разсъждения.

При достигане осъзнаването на комплексността в своята системна организираност като структура, функционалност и качество, бизнесът днес е изправен пред отчитане на нарастващата сложност, граничеща с невъзможността тя да бъде насочвана, подреждана и управлявана. На границата на объркването между хаоса – непознат, неопределен и неизвестен, и неговата абсолютна характеристика, като непознаваем и неопределим, се налага простото допускане на това качество на реалността в нашето ежедневно възприемане за нея. При това за съответстващата на реалността неподправена преценка на способности и възможности за тяхното ползване не е необходимо нищо повече от простото допускане и отчитане присъствието на непознаваемото. Дори само това допускане поставя управлението на бизнеса и неговия мениджър в позицията на последовател на учението за Дао. Не е необходимо да осъзнаваме нещо, за

да бъде то част от нашата реалност, но може би е по-добре да сме готови да го допуснем в нея. Тогава наставленията от преди хиляди години в Дао дъ дзин биха ни се сторили не само актуални, но и като преки указания за нашето успешно бъдеще.

Дао дъ дзин

Част 63

Действай чрез недействие, намесвай се чрез ненамеса,
вкуси нямащото вкус.
В голямото прозирай малкото.
Нека добродетелността е твоята мъст.
Подхождай към трудното откъм неговата лекота.
Твори великото откъм неговата незначителност...

(Куцарова 2019, 320)

Библиография

Бакърджиев, Д. Комплексно мислене за мениджъри, „Рексинтегра“ ЕООД, 2017 [Bakardzhiev, D. Kompleksno mislene za menidzhari, “Reksintegra” EOOD, 2017].

Куцарова, Т. Лао дзъ. Дао дъ дзин. Трактат за пътя и природната дарба, превод и текстологично изследване, Изток-Запад, 2019 [Kutsarova, T. Lao dza. Dao da dzin. Traktat za patya i prirodната darba, prevod i tekstologichno izsledvane, Iztok-Zapad, 2019].

Електронни източници, актуални към 29.11.2020:

Palaeos.com: Cosmic Evolution: Complex Systems <http://palaeos.com/cosmic_evolution/complexity.html>

ForbesBooks: Strategic Thinking: Our Trusty SWOT Tool <<https://forbes-books.com/strategic-thinking-our-trusty-swot-tool/>>

Scott Zielski: Keep your Home Care Team Engaged by Setting SMART Goals – In: Smartcare, November 27, 2019 <<https://smartcaresoftware.com/news/keep-your-home-care-team-engaged-by-setting-smart-goals/>>

Dave Snowden: The Origins of Cynefin – Part 2 – In: Cognitive Edge, July 7, 2010 <<https://www.cognitive-edge.com/part-two-origins-of-cynefin/>>

Rory V. O’Connor, Marion Lempets: Exploring the Use of the Cynefin Framework to Inform Software Development Approach Decisions, Conference

Paper from The International Conference on Software and System Process (ICSSP), Tallinn, Estonia, August 2015 <https://www.researchgate.net/figure/Cynefin-framework-In-simplest-terms-the-Cynefin-framework-exists-to-help-us-realize_fig1_281345229>